

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University

НАУКОВІ ЗАПИСКИ ACADEMIC NOTES

Серія:
Педагогічні науки

Series:
Pedagogical Sciences

Випуск 161 (2017)
Edition 161 (2017)

Кропивницький – 2017
Kropyvnytskyi – 2017

УДК 378
ББК 81.2(3)
Н 34

Наукові записки / Ред. кол.: В. Ф. Черкасов, В. В. Радул, Н. С. Савченко та ін. – Випуск 161. –
Серія: Педагогічні науки. – Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2017. – 245 с.

ISBN 978–7406–57–8
ISSN 2415–7988 (Print)
ISSN 2521–1919 (Online)
ICV 2016 = 54.23

Рецензенти: **Марушкевич А. А.**, доктор педагогічних наук, професор;
Хомич Л. О., доктор педагогічних наук, професор.

«Наукові записки. Серія: Педагогічні науки» внесено до Переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук. Наказ Міністерства освіти і науки України № 241 від 09.03.2016 р.

Збірник зареєстровано в міжнародних наукометричних базах **Copernicus** і **Google Scholar**.

Редколегія:

Науковий редактор:

Черкасов В. Ф. – доктор педагогічних наук, професор ЦДПУ ім. В. Винниченка

Заступник наукового редактора:

Савченко Н. С. – доктор педагогічних наук, професор ЦДПУ ім. В. Винниченка

Відповідальний секретар:

Грозан С. В. – кандидат педагогічних наук, ст. викладач ЦДПУ ім. В. Винниченка

Редакційна колегія:

Калініченко Н. А. – доктор педагогічних наук, професор ЦДПУ ім. В. Винниченка

Клім-Клімашевська А. – доктор педагогічних наук, професор Природничо-гуманітарного університету в Седльцах, Республіка Польща

Кротерс Г. – доктор філософії, професор Белфастського університету Її Величності, Об'єднане Королівство Великобританії та Північної Ірландії

Кушнір В. А. – доктор педагогічних наук, професор ЦДПУ ім. В. Винниченка

Радул В. В. – доктор педагогічних наук, професор ЦДПУ ім. В. Винниченка

Радул О. С. – доктор педагогічних наук, професор ЦДПУ ім. В. Винниченка

Рангелова Е. – доктор педагогічних наук, професор, голова Міжнародної асоціації професорів слов'янських країн, Республіка Болгарія

Растрігіна А. М. – доктор педагогічних наук, професор ЦДПУ ім. В. Винниченка

Садовий М. І. – доктор педагогічних наук, професор ЦДПУ ім. В. Винниченка

Ткаченко О. М. – доктор педагогічних наук, професор ЦДПУ ім. В. Винниченка

Шандрук С. І. – доктор педагогічних наук, професор ЦДПУ ім. В. Винниченка

Друкуються за рішенням вченої ради Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (протокол № 4 від 23.11.2017 року)

Статті подано в авторській редакції

© Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка, 2017

UDK 378
BBK 81.2(3)
A 34

Academic notes / Ed. board: V. F. Cherkasov, V. V. Radul, N. S. Savchenko, etc. – Edition 161. Series: Pedagogical Sciences. – Kropyvnytskyi: EPC of Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University, 2017. – p.

ISBN 978–7406–57–8
ISSN 2415–7988 (Print)
ISSN 2521–1919 (Online)
ICV 2016 = 54.23

Reviewers: **Marushkevich A. A.**, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor;
Khomych L. O., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor.

«Academic Notes. Series: Pedagogical Sciences» is included into the List of Scientific Professional Publications of Ukraine, which can publish the results of dissertations for obtaining scientific degrees of Doctor and Candidate of Sciences. Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine № 241 of 09/03/2016.

The collection is registered in the international catalogues of periodicals and database **Copernicus** and **Google Scholar**.

Editorial Board:

Academic editor:

Cherkasov V. F. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University

Assistant of Academic editor:

Savchenko N. S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University

Executive Secretary:

Grozan S. V. – Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer of Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University

Editorial Board:

Kalinichenko N. A. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University

Klim-Klimashevska A. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of Natural-humanitarian University of Siedlce, Republic of Poland

Crothers G. – Ph. D., Professor of Belfast University of Her Majesty's, United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland

Kushnir V. A. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University

Radul V. V. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University

Radul O. S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University

Rangelova E. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, President of the International Association of professors of Slavonic countries, the Republic of Bulgaria

Rastrygina A. M. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University

Sadovyi M. I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University

Tkachenko O. M. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University

Shandruk S. I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University

Published by the resolution of the Academic Council of the Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University (Protocol 4 of 23. 11. 2017)

The articles are presented in the author's editing

© Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University, 2017

ЗМІСТ

АКБАЕВА Шолпан Абиьгазиевна, ТУЛЕБИЕВ Абдуали Тулегенович <i>ПЕРЕДНЯ АЗИЯ ИЛИ ИСКУССТВО ДВУРЕЧЬЯ</i>	5
АНІСІМОВ Микола Вікторович <i>ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ «СТАНДАРТИЗАЦІЇ І МЕТРОЛОГІЇ» У ПЕДАГОГІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТАХ</i>	10
БИРКА Маріан Філаретович <i>ТЕХНОЛОГІЯ РОЗРОБКИ КОМПЕТЕНТІСНИХ ЗАВДАНЬ З ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН</i>	16
ЛУКАШОВА Ніна Іванівна <i>ПЕДАГОГІЧНЕ ПРОЕКТУВАННЯ У ФОРМУВАННІ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ХІМІЇ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО КОМПОНЕНТА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ</i>	19
СІДОРОВ Вадим Ігоревич <i>МЕТОД КУЛЬТУРНОГО АСИМІЛЯТОРА У СИСТЕМІ КРОСКУЛЬТУРНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ГАЛУЗІ ТУРИЗМУ</i>	24
ЧЕРКАСОВ Володимир Федорович <i>ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО СМАКУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА</i>	27
STRATAN-ARTYSHKOVA Tetiana Borisivna <i>AUTHOR'S ABILITY AS INNOVATIVE RESOURCE IN THE TRAINING PROFESSIONALS OF ARTISTIC DIRECTION</i>	31
ШАНДРУК Світлана Іванівна <i>РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ В УКРАЇНІ: СВІТОВИЙ ДОСВІД</i>	35
БІНИЦЬКА Катерина Миколаївна <i>ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ У РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА</i>	38
БЛАЖКО Олег Анатолійович <i>ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ДО ВИКЛАДАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ КУРСІВ З ХІМІЇ У КЛАСАХ З ПОГЛИБЛЕНИМ ВИВЧЕННЯМ ПРЕДМЕТУ</i>	41
БХІНДЕР Наталія Володимирівна <i>ОРІЄНТИРИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПРИКОРДОННИКІВ В РЕСПУБЛІЦІ ІНДІЯ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ</i>	44
НОРВЕНКО Helen Borysivna <i>ARTISTIC INTERPRETATION AS THE BASIS OF CREATIVE AND PERFORMING ACTIVITY OF THE FUTURE TEACHER-MUSICIAN</i>	47
ГРОМКО Тетяна Василівна <i>САМОСТІЙНА РОБОТА З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ) ДЛЯ СТУДЕНТІВ ІСТОРИЧНОГО ФАХУ</i>	50
ДОЛИННИЙ Юрій Олексійович <i>СИСТЕМНИЙ ПІДХІД У ФОРМУВАННІ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ ДО РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ З ОБМЕЖЕНИМИ ФІЗИЧНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ</i>	54
ЗОРОЧКІНА Тетяна Сергіївна <i>СУТНІСТЬ І ПРОВІДНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ У ХХ СТ.</i>	57

КАПТАН Тетяна Анатоліївна ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ НА УРОКАХ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ У СЕРЕДНІЙ ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ.....	61
КИСЛЕНКО Дмитро Петрович СУЧАСНА ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ З ОХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА БЕЗПЕКИ ЗА ДОПОМОГОЮ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	64
КОРОБЕЙНИКОВА Тетяна Ігорівна ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ З ВИКОРИСТАННЯМ НАВЧАЛЬНОЇ КОМП'ЮТЕРНОЇ ПРОГРАМИ «WISE».....	66
КУРКІНА Сніжана Віталіївна ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА Й ХУДОЖНЬОЇ КУЛЬТУРИ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІХУДОЖНЬОГО ПОДХОДА У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....	68
ЛИСЕНКО Людмила Олександрівна ОСОБЛИВОСТІ УКЛАДАННЯ АНОТАЦІЙ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ ДО СТАТЕЙ ГУМАНІТАРНОГО СПРЯМУВАННЯ.....	71
СВЕЩИНСЬКА Наталя Василівна СПЕЦИФІКА ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО КОНЦЕРТМЕЙСТЕРА.....	73
СЕРГЄЄВА Оксана Володимирівна ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ.....	76
СПІНУЛ Ігор Васильович ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ІНТЕРПРЕТАЦІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА.....	79
ЧЕРЕДНІЧЕНКО Наталя Юріївна ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНЦІЯ ВЧИТЕЛІВ ПРОФІЛЬНИХ КЛАСІВ КРАЇН БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ.....	82
ЧИЧУК Антоніна Петрівна ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СТАНУ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В УНІВЕРСИТЕТАХ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ТА УКРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ НАВЧАЛЬНИХ ПЛАНІВ І ПРОГРАМ НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ «ПОЧАТКОВА ОСВІТА»).....	85

УДК 378.147:1'39

СЕРГЕЄВА Оксана Володимирівна –

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри германської філології та перекладознавства
Хмельницького національного університету
e-mail: oksanasergeeva107@gmail.com

ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. В умовах інтенсифікації і розширення економічних, політичних та культурних зв'язків між державами, коли швидкий розвиток засобів комунікації привів до скорочення відстані між різними народами, наше суспільство потребує висококваліфікованих, багатопрофільних фахівців зі знанням двох і більше іноземних мов, перекладачів, здатних брати участь у будь-якому міжнародному співробітництві, спрямованому на формування нового ставлення до України в Європі й у світі.

Професійна підготовка перекладача у вищих навчальних закладах України є процесом комплексним і включає не лише вивчення професійно значущих дисциплін, а й психологічну підготовку, аутотренінг та етапи формування перекладача як особистості-професіонала. Зміст навчання майбутніх перекладачів – це не лише теоретична підготовка з перекладознавства та практика перекладу. В освітньо-професійних програмах зазначається, що перекладачі повинні засвоїти ширший обсяг фонових знань, ніж фахівці з інших спеціальностей. Для перекладача такий обсяг наближається до аналогічного обсягу освіченого носія відповідної мови. До фонових знань програми відносять повсякденні поняття, знання Біблії, міфології та фольклору, географії, історії, архітектури, літератури, живопису, мистецтва, освіти, політики, юриспруденції, економіки та підприємництва, техніки, природознавства, медицини, гуманітарних наук, фразеології тощо. Також майбутні перекладачі повинні засвоїти ширший обсяг іншомовної лексики, ніж студенти інших гуманітарних спеціальностей [3, с. 24].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагоме значення для дослідження порушеної проблеми мають наукові розвідки українських та зарубіжних учених Н. Бідюк, В. Карабана, В. Комісарова, І. Корунця, Л. Латишева, Р. Мін'яр-Белоручева, Г. Мірама, О. Чередниченко, Л. Черноватого, С. Швачко, Д. Бахман-Медика (D. Bachmann-Medick), Р. Белла (R. Bell), Дж. Боуз-Байера (J. Boase-Beier), В. Вільса (W. Wilss), М. Зенга (M. Zeng), Л. Келлі (L. Kellie), Д. Кіралі (D. Kiraly) та ін.

Прийнято вважати, що професійні компетенції виступають складовими професійної компетентності фахівця, оскільки власне компетенції охоплюють лише окремі якості особистості або здатність виконувати професійні завдання, мобілізувати всі ресурси для виконання професійного завдання, що має особливе

значення під час навчання перекладачів мовам. Професійна компетентність формується шляхом цілісного формування професійних компетенцій.

Зарубіжні науковці використовують багатозначний термін «*competence*», що має близько п'яти значень, до яких входить і «здатність», і «вміння», і «ефективний результат дій», і «готовність до здійснення дії». Найбільш розповсюдженим є розуміння компетенції як сукупності знань, умінь, інтелектуальної та особистісної здатності, необхідної для ефективного виконання професійного завдання.

Мета статті дослідити проблему формування перекладацької компетенції у професійній підготовці майбутнього перекладача та визначити основні навички та уміння, якими має оволодіти студент в процесі формування професійної перекладацької компетенції.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Основою професійної компетентності перекладачів є сформованість ключових компетенцій, які базуються на відповідних знаннях, умінь і навичках. Однією з основних складових професійної компетентності перекладача є перекладацька компетенція. Вартими уваги є такі визначення перекладацької компетенції у сучасній британській педагогіці, а саме Е. Бялисток (E. Bialystok) розглядає її як «знання, вміння і навички перекладача для здійснення перекладу інформації» [4, с. 43]. Х. Альбір (Hurtado Albir) визначає це поняття як «здатність передавати інформацію» [5, с. 48], а М. Вільямс (M. Williams) стверджує, що перекладацька компетенція є «інтерлінгвальною і базується на розумінні відмінностей оригінальної мови і мови перекладу, включаючи текстопарадигматику, складається зі здатності інтегрувати дві монолінгвальні компетенції на вищому рівні» [9, с. 58];

Згідно з цими дослідженнями до перекладацької компетенції відносять:

- 1) лінгвістичну, що визначається як інтегрована концепція знань лінгвістичного коду, використовуваного з комунікативною метою. Зміст навчання полягає у здобутті знань з лінгвістики, культури і соціолінгвістики;
- 2) трансферну (пошук точних еквівалентів);
- 3) інструментальну або професійну (вміння долати труднощі під час перекладу);
- 4) психо-фізіологічну (креативність, логічність мислення тощо);
- 5) стратегічну (індивідуальний стиль, свідомість, вербальність як засоби вирішення проблем під час процесу перекладу) [8].

За результатами досліджень наукових праць з проблеми формування професійної компетенції перекладачів можна виділити такі компетенції, притаманні лише професійній діяльності перекладачів: семантичну, інтерпретаційну, міжкультурну і текстову. Перша характеризує здатність мобілізувати систему знань, умінь і навичок, необхідних для вилучення, запам'ятовування та створення смислу висловлювання мовою перекладу; друга – здатність мобілізувати систему знань, умінь і навичок, необхідних для виявлення контекстуального значення мовних засобів та їх трансформації на основі знання лексики та евристичних умінь; міжкультурна компетенція полягає у здатності мобілізувати систему знань, умінь і навичок, необхідних для декодування й адекватної інтерпретації смислу мовленнєвої і невербальної дії представника іншої культури у конкретній комунікативній ситуації; і текстова компетенція характеризується здатністю мобілізувати знання, уміння й навички для розрізнення типу, жанру, стилю тексту, конструювання та відтворення тексту відповідно до заданої типології.

Важливою у питанні визначення особливостей професійної діяльності перекладачів є думка Р. Міньяра-Белоручева, який вважає, що основою перекладу є не лише умови сприйняття тексту та способи оформлення перекладу, а й різноманітні мисленнєві механізми, оскільки процес перекладу означає сприйняття, оформлення інформації. Згідно з його підходом, існує чотири види перекладу: зорово-письмовий, зорово-усний, письмовий на слух та усний переклад на слух [1]. Окрім цього, науковець пропонує виділяти види перекладу, виходячи з низки розумових та мисленнєвих механізмів, що функціонують у процесі перекладу. Таким чином, найважливішими механізмами перекладацької діяльності є: сприйняття похідного тексту, запам'ятовування, перехід від однієї мови до іншої, оформлення перекладу та синхронізація перекладацьких операцій [1].

На основі вказаних положень Р. Міньяра-Белоручев робить висновок, що умови функціонування перекладацьких операцій полягають у чотирьох видах перекладу: письмовому, синхронному, перекладі з аркуша та послідовному. Аргументованість цього підходу є безсумнівним, оскільки кожний вид перекладу вимагає спеціальної системи підготовки та тренування. Так, для ефективної діяльності письмового перекладача, який поєднує перетворювальну та пошукову функції одночасно з пізнавальною активністю та почуттям відповідальності, необхідні, на думку вченого, такі психологічні якості, як: ретельність та обачність; виконавча дисципліна; акуратність, терпіння; спостережливість та зібраність; стійкість уваги; перемикання уваги; довготривала пам'ять; здатність шукати нові варіанти рішення

проблем [1].

У контексті нашого дослідження заслуговує на увагу усний та письмовий переклад, що є двома різними сферами професійної діяльності, хоча деякі перекладачі займаються як першим, так і другим. Кожний з цих перекладів вимагає певного арсеналу знань, вмінь та навичок, а більшість перекладачів мають здібності лише до одного з них. Усний переклад вимагає однакового володіння обома мовами, тоді як письмовий переклад здійснюється лише однією мовою здебільшого рідною (активною) [7].

Як правило, немає чіткої диференціації перекладача усного мовлення (Interpreter) та перекладача писемного мовлення (Translator), оскільки між ними є багато спільного. Наприклад, вони повинні володіти комбінацією мов, що дозволяє вільно говорити або писати рідною (активною) і іноземною (пасивною) мовами. Активною мова є тоді, коли перекладач володіє нею вільно і на яку він робить переклад. Володіння пасивною мовою повинно бути наближеним до вільного [7].

Важливими для здійснення як усного, так і письмового перекладу є механізми антиципації, компресії та перефразування. Однак якщо усний переклад ґрунтується на автоматизованому володінні ними, то письмовий — на усвідомленому. Відповідні вправи для навчання усного перекладу передбачають інтенсивний розвиток згаданих механізмів, тоді як їх формування у письмовому перекладі вимагає аналізу перекладів з обґрунтуванням застосування прийомів компресії та перефразування, а також розвиток антиципації із застосуванням усвідомленого аналізу. За формою це можуть бути перефразування (із заданим початком чи без нього) або компресія речень чи абзаців, аналіз паралельних текстів з обґрунтуванням доцільності застосування згаданих механізмів, заповнення лакун (пропусків) в одномовному тексті тощо [2].

Одним із головних компонентів змісту навчання, зокрема, формування перекладацької компетенції, як в усній, так і в письмовій формах, є забезпечення засвоєння способів перекладу (транскодування, калькування, контекстуальна заміна, описовий переклад тощо). Проте методика їх навчання залежить від виду перекладу. Зважаючи на те, що від письмового перекладача вимагається усвідомлене застосування якомога ширшого спектра способів перекладу, їх навчання потребує детального аналізу з наступним узагальненням. Матеріалом такого аналізу можуть бути паралельні тексти інших перекладачів, тексти власних перекладів тощо з обґрунтуванням застосованих способів інтерпретації, а також ТО із визначенням та обґрунтуванням найдоцільніших способів їх перекладу. На відміну від усного, умови виконання письмового перекладу надають можливість компенсувати недостатній обсяг словникового запасу та фонових знань за рахунок використання

довідкових матеріалів і консультацій, а отже, до змісту розвитку вмінь письмового перекладу слід включати навчання пошуку джерел для з'ясування значень слів, відсутніх у словниках, а також відсутніх у свідомості майбутніх перекладачів фонових знань [2].

Для здійснення усного перекладу студенти вже до початку п'ятого семестру мають вийти на мінімально необхідний рівень компетенції в усному мовленні (як в аудіюванні, так і в говорінні), а для цього потрібна чітка координація курсу практики перекладу зі змістом навчання практики мовлення, аби студенти встигли досягти згаданого рівня. Для письмового перекладу рівень навичок та умінь усного мовлення студентів є другорядним чинником, чого не можна сказати про компетенції в читанні та письмі, які до згаданого часу мають досягти достатньо високого рівня. Це, знову ж таки, вимагає точної синхронізації курсів практики перекладу та практики мовлення, встановлення кількісних і якісних характеристик мовленнєвої компетенції студентів для кожного етапу навчання і об'єктивного їх контролю [2].

Висновки і перспективи подальших розвідок напрямку. Таким чином, узагальнюючи все викладене вище, можна зробити висновок, що професійні компетенції майбутніх перекладачів полягають у здатності використовувати і поєднувати знання, вміння та навички з певних галузей діяльності залежно від змінних вимог конкретної ситуації або проблеми. Виявлено, що між усним послідовним та письмовим перекладом існує низка важливих розбіжностей, внаслідок чого методика їх навчання суттєво різниться. Головною відмінністю є різне співвідношення аналітичних і практичних елементів у процесі формування навичок та умінь. До перспективних напрямів наукових розвідок вважаємо за доцільне віднести: дослідження особливостей професійного розвитку перекладачів та підвищення їх мотивації до активної діяльності й розвитку в асоціаціях перекладачів України та світу.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Миньяр-Белоручев Р. К. Как стать переводчиком / Р. К. Миньяр-Белоручев. – М.: Моск. лицей, 1998. – 286 с.
2. Черноватий Л. М. Методика викладання перекладу як спеціальності / Л. М. Черноватий // Підручник для студентів вищих закладів освіти за спеціальністю «Переклад». – Вінниця: Нова книга, 2013. – С. 368.
3. Черноватий Л. М. Проблеми формування фахової компетенції майбутніх перекладачів / Л. М. Черноватий, Н. А. Якушева // Вісн. Харк. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. – 2007. – № 772. – С. 135–137.
4. Bialystok E. Communication strategies: a psychological analysis of second language use / E. Bialystok. – London : Blackwell, 1990. – 236 p.
5. Hurtado Albir A. Enseñar a traducir. Metodología en la formación de traductores e intérpretes / A. Hurtado Albir. – Madrid: Edelsa-Grupo Discalia, 1999. – 438 p.

6. Prais S. J. Schooling standards in England and Germany: some summary comparisons bearing on economic performance / S. J. Prais, K. Wagner. – London: Compare, 1986. – 536 p.

7. Pym A. Translator training [Електронний ресурс] / А. Пым. – Access technique: http://www.tinet.cat/~apym/online/training/2009_translator_training.pdf. – Заголовок з екрану. – Мова англ.

8. Richards J. C. Approaches and methods in language teaching / J. C. Richards, T. Rodgers. – [2nd ed.]. – London: CUP, 2002. – 728 p.

9. Williams M. Psychology for language teachers: a social constructivist approach / M. Williams, R. Burden. – London: CUO, 1997. – 244 p.

REFERENCES

1. Myniar-Byeloruchev, R. K. (1998). *Kak stat perevodchikom*. [How to become a translator]. Moscow.
2. Chernovaty, L. M. (2013). *Metodyka vykladannia perekłady yak spetsialnosti*. [Methods of teaching translation as a profession]. Vinnytsya.
3. Chernovaty L. M. *Problemy formuvannya fakhovoyi kompetensiyi maybutnikh perekkladachiv*. [Problems of formation of professional competence of future translators]. Vinnytsya.
4. Bialystok, E. (1990). *Communication strategies: a psychological analysis of second language use*. London.
5. Hurtado, Albir A. (1999). *Enseñar a traducir. Metodología en la formación de traductores e intérpretes*. Madrid.
6. Prais, S. J. (1986). *Schooling standards in England and Germany: some summary comparisons bearing on economic performance*. London.
7. Pym, A. (2009). *Translator training*. Access technique: http://www.tinet.cat/~apym/online/training/2009_translator_training.pdf.
8. Richards, J. C. (2002). *Approaches and methods in language teaching*. London.
9. Williams, M. (1997). *Psychology for language teachers: a social constructivist approach*. London.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

СЕРГЄЄВА Оксана Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри германської філології та перекладознавства Хмельницького національного університету

Наукові інтереси: новітні технології у викладанні перекладу; лексико-граматичні аспекти перекладу.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

SERGEEVA Oksana Volodymyrivna – candidate of pedagogical Sciences, associate Professor of the Department German Philology and translation studies at Khmelnytsky national University.

Research interests: emerging technologies in teaching translation; lexical and grammatical aspects of translation.

СЕРГЄЄВА Оксана Володимирівна. ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ.

Стаття присвячена проблемам формування перекладацької компетенції у професійній підготовці майбутнього перекладача. Акцентовано увагу на визначенні перекладацької компетенції, розглядаються її структура, зміст та специфіка. Автор визначає основні навички та уміння, якими має оволодіти студент в процесі формування професійної перекладацької компетенції, а також розглядає питання, пов'язані з навчанням різних видів усного та письмового перекладу.

Ключові слова: переклад, перекладач, професійна підготовка, перекладацька компетенція, метод навчання.

СЕРГЕЕВА Оксана Владимировна. ПРОЦЕСС ФОРМИРОВАНИЯ ПЕРЕВОДЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНЦИИ БУДУЩИХ ПЕРЕВОДЧИКОВ.

Статья посвящена проблемам формирования переводческой компетенции в профессиональной подготовке будущего переводчика. Акцентировано внимание на определении переводческой компетенции, рассматриваются ее структура, содержание и специфика. Автор определяет основные навыки и умения, которыми должен овладеть студент в процессе формирования профессиональной переводческой компетенции, а также рассматривает вопросы, связанные с обучением различных видов устного и письменного перевода.

Ключевые слова: перевод, переводчик, профессиональная подготовка, переводческая компетенция, метод обучения.

SERGEEVA Oksana Volodymyrivna. THE

PROCESS OF FORMATION OF TRANSLATION AND INTERPRETING COMPETENCE OF FUTURE TRANSLATORS / INTERPRETERS.

The article is devoted to the problems of formation of translation and interpreting competence in professional training of future translators / interpreters. The article gives a definition of competence, analyses its structure, content and specific character. It investigates the methodological preconditions for interpreting and translation competence formation with regard to professional requirements. The author defines the key skills and abilities student has to acquire in the process of professional competence formation. Translation is a difficult skill which must be done well in order to be productive and rewarding. Learners and teachers not only have to take into account meaning but also a range of other issues, including form, register, style, and idiom. This is not easy, but too many translation activities rely on it being done well. The author examines issues related to the teaching of various types of oral and written translation. The author finds out that there is a number of important differences between oral consecutive and written translation, and therefore the method of their training differs substantially.

Key words: translation, interpreting, translator/interpreter, professional training, competence, method of teaching.

Дата надходження рукопису 10. 10. 2017 р.